

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
18/2010 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä (yritysten sisällä siirtyviä koskeva direktiivi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 15 päivänä lokakuuta 2010 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä (yritysten sisällä siirtyviä koskeva direktiivi) (U 36/2010 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Mirikka Mykkänen, sisäasiainministeriö
- hallitusneuvos Marja-Terttu Mäkiranta, sosiaali- ja terveysministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Päivi Kantanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- työvoimapolitiittinen asiamies Heikki Taulu, Akava ry
- asiantuntija Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ja Akava ry yhteisesti
- Suomen Yrittäjät ry
- professori Niklas Bruun.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on luoda säännökset ja lupien myöntämismenettely ns. yrityksen sisäisen siirron saaneiden kolmansien maiden kansalaisten jäsenvaltioissa oleskelun edellytyksiä ja maahantuloa varten. Sisäisen siirron

saaneen työntekijän on oltava johtaja, asiantuntija tai korkea-asteen tutkinnon suorittanut harjoittelija. Oleskeluluvan enimmäispituus rajataan kolmeen vuoteen johtajilla ja asiantuntijoilla sekä yhteen vuoteen korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla harjoittelijoilla. Direktiivissä mää-

ritetään sitovat vähimmäisvaatimukset, mutta annetaan jäsenvaltioille runsaasti liikkumavaraa näiden periaatteiden täytäntöönpanossa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että direktiiviehdotuksen tavoite on kannatettava. Monet direktiivin sisältämät ehdotukset edellyttävät kuitenkin vielä yksityiskohtaista tarkastelua ennen valtioneuvoston lopullisen kannan muodostamista.

Ehdotuksesta aiheutuu Suomelle erityisesti työoikeuteen, työvoimapalveluihin ja sosiaaliturvaan liittyviä ongelmia. Tällaisia ovat yhdenvertaisen kohtelun ulottaminen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan, julkisiin terveystalou-

hin ja työeläkelainsäädäntöön sekä julkisiin työvoimapalveluihin.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että direktiivi on yhdenmukainen muun maahanmuuttosektorilla voimassa tai valmisteilla olevan yhteisöoikeuden työoikeudellisen sääntelyn kanssa.

Ehdotuksen jatkovalmistelussa tulee arvioida yksityiskohtaisemmin erityisesti ehdotuksen työoikeutta koskevia määräyksiä sekä niiden suhdetta kansalliseen ja yhteisötason sääntelyyn mm. lähetetyistä työntekijöistä ja vuokratyöstä. Työoikeudellisen sääntelyn tulee olla luonteeltaan vähimmäissääntelyä. Ehdotuksilla ei tule puuttua kansallisiin palkan määritelmiin eikä järjestelmiin, joiden perusteella palkat ja työsuhteen muut ehdot määräytyvät.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin kannatettavana direktiiviehdotuksen tavoitetta luoda nopeat ja yhdenmukaistetut maahanpääsyn edellytykset kolmannelle maasta yrityksen sisäisenä siirtona (ns. lähetettyinä työntekijöinä) tuleville johtohenkilöille ja asiantuntijoille ja varmistaa heidän oikeudellinen asemansa jäsenvaltiossa.

Valiokunta korostaa, että direktiiviehdotuksella ei pidä monimutkaistaa maahanmuuttoa tai lisätä byrokratiaa. Suomessa on jo nykyisellään hyvä järjestelmä korkeasti koulutettua ja asiantuntijatyövoimaa varten, mihin ehdotettu direktiivi ei tuo lisäarvoa. Tämä tulee ottaa huomioon direktiivin jatkovalmistelussa.

Yrityksen sisällä siirtyvien oikeudellinen asema

Valtioneuvoston muistiossa todetaan, että direktiiviehdotuksessa on kyse niin sanotuista lähetetyistä työntekijöistä, joita kolmansiin maihin sijoittuneet yritykset lähettävät työhön jäsenvaltion alueelle rajoitetuksi ajaksi samaan yritys-

ryhmään kuuluvaan toimipaikkaan tai yritykseen.

Lähetettyihin työntekijöihin sovellettavista työehdoista säädetään lähetetyistä työntekijöistä annetussa laissa, jolla on kansallisesti implementoitu lähetettyjä työntekijöitä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY. Lakia sovelletaan myös kolmansista maista Suomeen lähetettyihin työntekijöihin.

Edellä mainitun lain soveltaminen nyt käsiteltävänä olevassa direktiivissä tarkoitettuihin työntekijöihin merkitsee sitä, että jäsenmaissa voidaan tietyillä aloilla työskennellä jopa kolme vuotta eri työehdoilla ja palkalla kuin maassa pysyvästi asuvat työntekijät. Lähetettyjen työntekijöiden työehdoissa on jo nyt ollut epäselvyyksiä EU:ssa. Ehdotettu direktiivi saattaa lisätä niitä entisestään.

Valiokunta pitää tärkeänä varmistaa, että yrityksen sisäisenä siirtona tulevalle työntekijälle turvataan vähintään lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin edellyttämät vähimmäis työehdot. Kolmansien maiden kansalaisille tulee suoda vähintään sama suoja kuin EU:n sisällä lähetettävälle työntekijöille, jotta EU:n ulkopuolisia palveluntarjoajia ei asetettaisi EU:n pal-

veluntarjoajia suotuisempaan asemaan palvelumarkkinoilla.

Lähetettyjä työntekijöitä koskevaa direktiiviä sovelletaan jäsenvaltioon sijoittautuneisiin yrityksiin, jotka tarjotessaan palveluita valtioiden välillä lähettävät työntekijöitä työhön toisen jäsenvaltion alueelle. Direktiivi koskee työntekijöiden sisäistä siirtoa ja työntekijöiden alihankintaan sekä vuokratyöhön liittyvää lähettämistä. Nyt käsitellyssä oleva direktiiviehdotus koskee tilanteita, joissa työntekijän lähettää EU:n ulkopuolelle sijoittautunut yritys. Ehdotuksessa ei määritellä, voisivatko sisäisen siirron saaneet olla myös vuokratyöntekijöitä tai voiko lähettäminen liittyä alihankintaan. Jos yrityksen sisällä siirtyvää työntekijää koskeva direktiivi pitää sisällään myös vuokratyön ja alihankinnan, tulee direktiivin olla linjassa vuokratyödirektiivin kanssa.

Jatkovalmistelussa on tärkeää varmistaa, että yritysten sisällä siirtyviä koskeva direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden työoikeuteen. Ehdotuksessa direktiivissä työoikeudellisen sääntelyn tulee valiokunnan mielestä olla vähimmäissääntelyä. Tällä direktiivillä ei tule vaikuttaa kansallisiin palkan määritelmiin ja järjestelmiin, joiden perusteella palkat määräytyvät.

Yrityksen sisällä siirtyvien sosiaaliturva

Direktiivin mukaisesti yritysten sisällä siirtyneille työntekijöille on kansallisessa lainsäädännössä myönnettävä mm. yhdenvertaiset sairaus-, työkyvyttömyys-, työttömyys-, perhe- ja van-

huusetuudet. Direktiiviehdotuksen hyväksyminen tarkoittaisi näin ollen sitä, että Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä olisi muutettava yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksen johdosta ja yritysten sisällä siirtyville työntekijöille olisi myönnettävä paitsi julkiset terveyspalvelut myös asumiseen perustuvat sosiaaliturvaetuedet, vaikka edellytykset vakinaiselle asumiselle Suomessa eivät täytyisikään.

Valiokunta toistaa puitedirektiivistä antamisaan lausunnoissa (TyVL 9/2010 vp ja TyVL 6/2009 vp) esittämänsä ja katsoo, että Suomen sosiaaliturvajärjestelmään tulisi jäädä mahdollisuus rajata asumisperusteisten etuuksien myöntämistä ainakin joidenkin etuuksien osalta maassa vakinaisesti asuville.

Työvoimapalvelut

Työvoimapalveluiden osalta direktiiviehdotuksen 14 artiklan 2 kohta edellyttää selkeyttämistä, koska ainoastaan neuvontapalvelut on suljettu pois yhdenvertaisen kohtelun soveltamisalasta. Poissuljennan tulisi koskea kaikkia työvoimapalveluita, tai ainoastaan neuvontapalvelut voitaisiin turvata sisäisen siirron saaneille työntekijöille.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

TyVL 18/2010 vp — U 36/2010 vp

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Arto Satonen /kok	Jari Larikka /kok
vpj.	Jukka Gustafsson /sd	Markus Mustajärvi /vas
jäs.	Anna-Maja Henriksson /r	Sanna Perkiö /kok
	Arja Karhuvaara /kok	Paula Sihto /kesk
	Johanna Karimäki /vihr	Seppo Särkiniemi /kesk
	Merja Kuusisto /sd	Tarja Tallqvist /kd
	Merja Kyllönen /vas	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Esa Lahtela /sd	Jyrki Yrttiaho /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

neuvotteleva virkamies Marjaana
Kinnunen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Tässäkään direktiivissä ei syntyne todellista lisäarvoa kansallisiin järjestelmiin. Valtioneuvoston mielestä monet direktiivin sisältämät ehdotukset edellyttävät vielä yksityiskohtaisempaa tarkastelua ennen valtioneuvoston lopullisen kannan muodostamista. Tästä huolimatta on selvää, että ehdotuksen sisällöstä käytävissä neuvotteluissa on keskityttävä kehittämään ehdotusta niin, että sen täytäntöönpano ajaisi direktiivin tavoitteita alkuperäistä ehdotusta tehokkaammin. Ehdotuksen sisällöstä aiheutuu Suomelle myös erityisesti työoikeuteen, työvoimapalveluihin ja sosiaaliturvaan liittyviä ongelmia.

Direktiiviluonnoksessa yritysten sisällä siirtävillä tarkoitetaan johtajaa, asiantuntijaa tai korkea-asteen tutkinnon suorittanutta harjoittelijaa; työsuhteen saman yritysryhmän palveluksessa on täytynyt kestää vähintään 12 kuukautta, ja jäsenvaltion vaatimuksesta on esitettävä komennuskirje, jossa ilmoitetaan hänen palkkansa.

Palkansaajajärjestöjen yhteisessä lausunnossa tuodaan esille useita direktiiviluonnokseen sisältyviä epäkohtia. Järjestöt näkevät ongelmallisenä sen, että yritysten sisäisen siirron perusteella maahan tuleviin sovellettaisiin lähetettyjen työntekijöiden oikeuksia. Järjestöjen mukaan tämä tarkoittaa sitä, että jäsenmaissa voidaan tietyillä aloilla työskennellä jopa kolme vuotta eri työehdoilla ja palkalla kuin maassa pysyvästi asuvat työntekijät. Järjestöt arvioivat, että käsillä oleva direktiiviehdotus ei selvennä niitä epäselvyyksiä, jotka koskevat lähetettyjen työntekijöiden työehtoja, vaan saattavat jopa lisätä niitä. Professori Niklas Bruun toteaa omassa lau-

sunnossaan, että "ehdotettu sääntely luo enemmän kysymyksiä kuin antaa vastauksia".

Järjestöjen mukaan luonnoksen jatkovalmistelussa tulee varmistua siitä, että yritysten sisällä siirtyviä koskevalla direktiivillä ei vaikuteta jäsenvaltioiden työoikeuteen vaan varmistetaan, että työntekomaan oikeudet koskevat myös yritysten sisäisinä siirtoina tulevia työntekijöitä. Direktiivin jatkovalmistelussa on taattava, että "työehtoshoppailua" halvimmillä palkoilla, työehdoilla ja sosiaaliturvalla ei tapahdu jäsenmaiden välillä. Myös yritysten sisäisen siirron kautta tulleiden on voitava nauttia lakisääteisiä tai sopimusperusteisia työehtoja mukaan luettuna työterveys ja työturvallisuus sekä kaikkia muitakin työntekomaan työsuhteen keskeisiä ehtoja.

Suomessa, jossa ei ole yleistä minimipalkkalakia, palkan tulee määräytyä työehtosopimusten tai työsopimuslain säännösten perusteella ja tätä on sovellettava myös toisen jäsenmaan kautta tuleviin henkilöihin.

Lisäksi järjestöt pitävät direktiiviluonnoksen määritelmää ammatillisesta pätevyydestä ja kokemuksesta tulkinnanvaraisena. Määritelmää asiantuntijasta samoin kuin johtajasta on täsmennettävä direktiivin jatkovalmistelussa. Myös ulkomaalaisten työntekijöiden työehtojen valvontaa tulee kaikinensa tehostaa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviehdotukseksi ei puolleta.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 2010

Markus Mustajärvi /vas
Merja Kyllönen /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Jukka Gustafsson /sd

Esa Lahtela /sd
Merja Kuusisto /sd
Tarja Tallqvist /kd.